

Toekomstmuziek

Schets van de Vlaamse muziekbibliotheek na het paniekbericht in alle media over het teloorgaan van de cd

Chris Vandenbroucke, vakgroep Muziek & Film

De grote platenfirma's zouden op plannen broeden om het cd-formaat al volgend jaar te verlaten. Dat beweert een spectaculair aanzwellend internetgerucht.

Olivier Maeterlinck, directeur van de Belgian Entertainment Association (BEA), die de belangen van de Belgische producenten en distributeurs van games, video en muziek vertegenwoordigt, ontkent. "Dit bericht klinkt ongeloofwaardig, ik weet echt niet waar men dat vandaan heeft", zegt hij. "Ik heb het bij de IFPI (International Federation of the Phonographic Industry) nagevraagd en het werd met klem ontkend. De fysieke markt is inderdaad dalende, maar in België wordt 85 procent van de omzet wel nog steeds gegenereerd door de fysieke verkoop van cd's. Het lijkt me dan ook heel kras dat de cd binnen één jaar tijd afgeschaft zal worden."

"Er is niets zinnigs over te zeggen", meent Norbert Plantinga van Universal tegenover de Nederlandse VPRO-muzieksite 3voor12. "Men voorspelde het einde van de cd tien jaar geleden, vijf jaar geleden, en ook nu weer. Het zou kunnen dat het product aan het eind van zijn levenscyclus is, maar de stelling dat het nu al niet meer rendabel zou zijn om cd's uit te brengen, snap ik niet. Als er geen partijen meer zijn die cd's verkopen of als mensen geen cd's meer willen hebben, dan pas houdt het op. Dat economische kantelpunt is nog niet bereikt." (september 2012)

"DE SITUATIE IN DE MUZIEKBIB IS DRAMATISCH MAAR NIET HOPELOOS"

De situatie in de muziekbib is dramatisch maar niet hopeloos. Het valt niet te ontkennen dat de uitleen van cd's jaar na jaar achteruit gaat. Maar moeten we daarom panikeren als het over onze toekomst als muziekbibliothecaris gaat? We moeten ongerust zijn, we moeten waakzaam en alert zijn en blijven, nu, morgen en overmorgen.

Op korte termijn is er reden tot bezorgdheid maar niet tot paniek. Er is heel veel aan het veranderen: de digitalisering kan niet meer tegengehouden worden en downloads zijn voor de platenmaatschappijen en voor artiesten al belangrijkere bronnen van inkomsten dan de cd-verkoop.

Maar het fabeltje dat er geen cd's meer verschijnen kan door iedereen op de werkvloer de kop ingedrukt worden: het is als collectiebeheerder nog even moeilijk als vroeger om in de massa nieuwe uitgaven je keuze te maken. De berichten uit de muziekwereld zijn dan ook minstens eenzijdig.

Op middellange termijn is het koffiedik kijken: de digitale ontwikkelingen gaan exponentieel snel en zelfs de knapste koppen kunnen slechts de wildste prognoses maken. Je hebt enerzijds de doemdenkers, anderzijds de positivo's. Behoor je tot de eerste groep, lees dan niet meer verder en zoek ander werk.

WAT KUNNEN WIJ DOEN?

Er is niet één oplossing, het blijven bestaan van onze muziek- en filmafdeling zal een optelsom zijn van verschillende verbeterementen.

DE INFRASTRUCTUUR

Voetbalclubs in het buitenland hebben een voorsprong op de Belgische omdat ze tijdig hun stadions omgetoverd hebben van een kille bedoening naar een aangename plaats waar je graag naartoe gaat. Daarin ligt ook een uitdaging voor de bibliotheekwereld. Het is al zodanig veel gezegd dat het bijna een cliché wordt: de bib moet een ontmoetingsplaats zijn, een flitsende, kleurrijke plek waar je in een gezellige sfeer je ding kunt doen. En dat ding moet meer zijn dan alleen boeken, cd's en films lenen. Liefst zou ik overal nieuwe bibliotheken hebben maar met enkele kleinere ingrepen kun je al veel veranderen: een betere signalisatie, een paar potten verf, veel zithoeken en veel meer licht. En ja, geluid mag er ook zijn, zowel het geroezemoes van de gebruikers als geluid uit de boxen. Vergeet die stille ruimte. Pc's, studenten, ... noem maar op; zij behoren tot het beeld van de muziekbibliotheek van de toekomst.

DE COLLECTIE

Standaard Boekhandel verkoopt al jaren meer dan boeken alleen. Een tankstation verkoopt drank, snoep en sigaretten en wordt een Postpunt. Daar moeten we ook naartoe: we mogen niet bang zijn om te diversifiëren. Waarom zouden we geen tickets verkopen voor andere culturele manifestaties, optredens, concerten, ...?

LESS IS MORE

De bibliothecaris van Middelburg — een heel intelligent man — stelt niet onterecht dat je meer uitleningen creëert door minder aan te bieden waardoor de focus op de recentere werken komt en de gebruiker veel vlugger vindt wat hij wil vinden. Dus moeten we niet bang zijn om te wieden. Ook in mijn bibliotheek

Foto boven: www.phonogalerie.com.

Foto rechts: Tim Yates.

heb ik er moeite mee mijn medewerkers ervan te overtuigen dat hun aanwinsten meer gediend zijn met een niet propvol rek en dat kwaliteit altijd de bovenhand krijgt op kwantiteit. Ik ben dus niet bang om enkele cd-bakken weg te doen om meer plaats te maken voor een leuke zit- en luisterhoek. En een deel van mijn budget afstaan voor nieuwere media lijkt me niet meer dan normaal.

Dat het digitale luik nu al een belangrijke rol speelt in het muzieklandschap is duidelijk. Daarom mogen wij niet achterblijven. Wij moeten in iedere muziekafdeling gratis streamingsites aanbieden aan onze leden (het kost 10 euro per jaar + een pc met hoofdtelefoon). Waarom ook niet een pc ter beschikking stellen waarop onze gebruikers continu op YouTube of andere muziekkanalen hun geliefkoosde muziek kunnen beluisteren én bekijken?

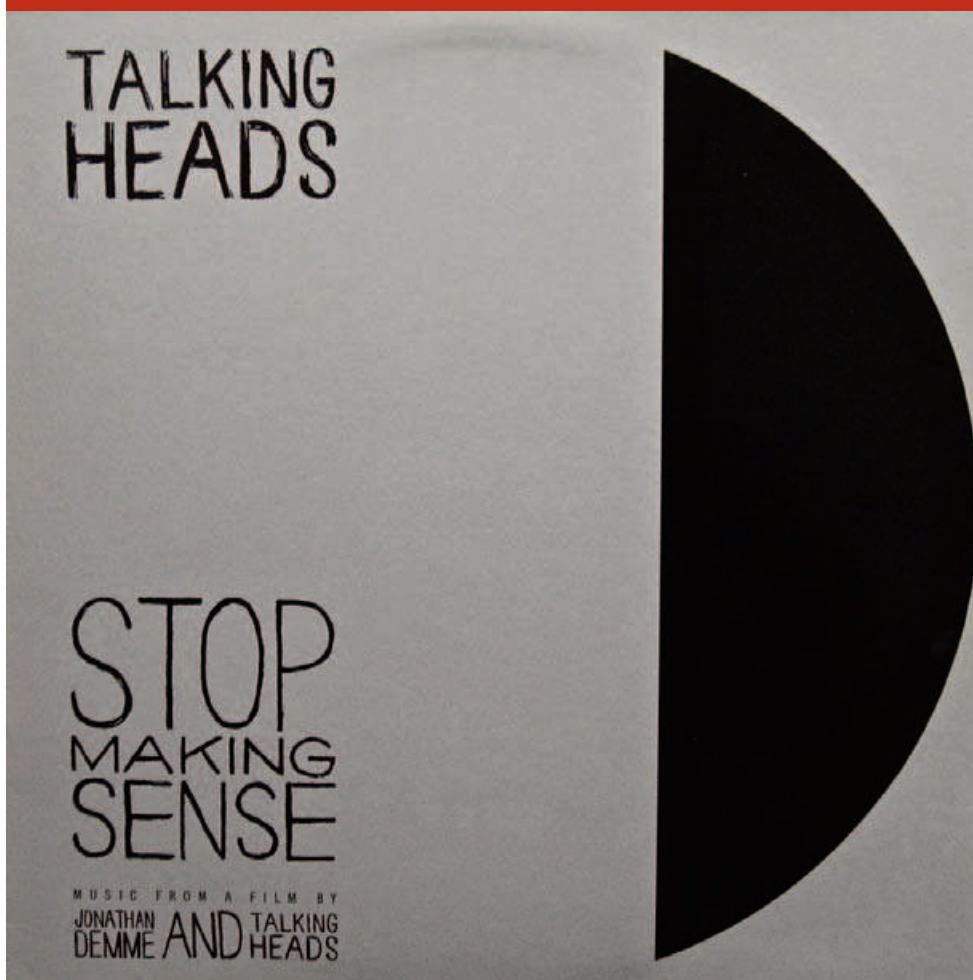
We moeten ook onze gebruikers stimuleren om de materialen die ze bij ons vinden én leuk vinden, met al hun vrienden te delen op Facebook, Twitter en andere sociale netwerken om op die manier nieuwe mensen aan te trekken.

En, moeten we ons beperken tot het uitlenen van de traditionele materialen? Kunnen we geen iPod uitlenen met onze nieuwe aanwinsten? Kunnen we geen apps aankopen en die gratis ter beschikking stellen van onze leden? We mogen niet blind zijn voor de realiteit dat de jeugd haar muziek 'beleeft' op een smartphone. Digitale ontleningen zijn ook ontleningen. Kunnen wij onze cd's die nergens op

NAAR DE OVERHEID TOE

Voor onszelf moeten we ook durven afstappen van de uitleencijferterreure. Bij je bestuur word je er nog op afgerekend maar ook daar is een mentaliteitswijziging mogelijk. Bezoekersaantallen zijn nu al belangrijker dan de effectieve uitleningen. In Kortrijk stijgt het aantal bezoekers sinds verleden jaar maandelijks met meer dan duizend. Mensen moeten naar de bib komen om elkaar te ontmoeten, om iets te beleven, iets te doen, om te internetten, om tijdens de middagpauze in de winter een gezellige babbel te doen, om de kranten te lezen... om iets te ontdekken. En daarom is het belangrijk dat de bib leeft, dat ze constant in beweging is en niet de logge verzameling boeken en cd's waarmee we nog altijd geassocieerd worden.

De **Provincie West-Vlaanderen** is al een paar jaar bezig met een veranderingstraject voor de bibliotheken. Kort samengevat verschuift de focus van een collectiegerichte bibliotheek naar een vraaggerichte bibliotheek. Dit betekent dat wij hoe langer hoe meer informatieambtenaar moeten worden. We moeten ervoor zorgen dat iedere inwoner van onze stad met om het even welke vraag in de bibliotheek terecht kan en daar met een goed gevoel naar buiten gaat, liefst met een degelijk antwoord. Praktisch gaat op over opleiding van het zoeken naar vraagcontexten (de vraag achter de vraag), het opmaken van Infowijzers (de vroegere webwijzers) met méér dan boeken alleen het gebruiken van competente floorwalkers. Meer info op <http://www.delphibibliotheken.be/>

“Great for CD recording!” Foto: www.flickr.com/photos/perfectance.

“ER IS NIET ÉÉN OPLOSSING, HET BLIJVEN BESTAAN VAN ONZE MUZIEK- EN FILMAFDELING ZAL EEN OPTELSOM ZIJN VAN VERSCHILLENDE VERBETERELEMENTEN”

De tijd is voorbij dat we het alleen kunnen: netwerken worden belangrijker dan ooit. Met alle bibliotheken samen hebben we een ongelooflijke collectie aan muziek en beeld en meer samenwerking is aan de orde. Niet met een landelijk centrum dat zich alleen bezighoudt met visie, beleid en projecten en een log apparaat is, maar met een instantie die op een heel praktische, concrete manier en op basis van een degelijke catalogus en een goed werkend IBL-apparaat, kort op de bal kan spelen en ondersteunend werkt.

Naast deze schaalvergroting mogen we zeker de band met de lokale cultuuractoren niet vergeten. En misschien niet meer, zoals vroeger, onze blik richten op de stadsinstanties met een hoge culturele norm maar onze focus leggen op het lokale verenigingsleven, zij het nu fotocubs, DIY-clubs van breiende jongeren of de plaatselijke fanfare die een nieuwe cd uitbrengt. Een zoek met workshops? Nieuwe mensen moeten we proberen binnen te halen.

Inspelen op de communitytrend van de jeugd is ook een must. Waarom de plaatselijke geïnteresseerden niet maandelijks laten samen komen rond tv-series als *Flikken*, *Friends*, *Gossip Girl* (die iedere jongere wel gezien heeft), of een praatgroep oprichten rond citytrips, over dubstep... We denken nog altijd te veel in literaire termen: KJV, leesclubs... maar we moeten onze wereld opentrekken.

LABO

Alle bovenstaande voorstelletjes kunnen we niet zelf. Daarvoor hebben we gespecialiseerde partners nodig. We moeten dringend samenwerken met hogescholen die met nieuwe media bezig zijn, met studierichtingen die vernieuwend bezig zijn. In Kortrijk zijn we ervan overtuigd dat de bib een labo moet worden, een experimenteelcentrum waar we – samen mét de gebruikers – nieuwe dingen leren ontdekken.

PROMOTIE EN MARKETING

We zijn goed, zeer goed maar niet iedereen weet het. We hebben dringend nood aan een marketingstrategie en een promotieapparaat dat onze enorme potentie waard is. En dat kunnen we niet alleen realiseren, dat is een taak die we samen moeten doen en waarbij we serieuze ondersteuning moeten krijgen van hogere instanties (provincies, landelijk). Die promotie moet niet alleen gebeuren voor één week in oktober, de mensen moeten er constant met hun neus op gedrukt worden dat de bibliotheek voor iedereen een meerwaarde is. ■■

internet te vinden zijn, niet digitaal uitlenen? Er moeten mogelijkheden genoeg zijn maar daarvoor hebben we hulp nodig van experts ter zake.

DE NIEUWE MEDEWERKER

De functie-invulling van een baliedewerker zal er de komende jaren heel anders moeten uitzien. Gedaan met de statische persoon achter een drempelverhogende balie. De medewerkers moeten mobieler worden, moeten floorwalkers worden. Je ondervindt zelf wel dat je tussen de rekken veel vlugger aangesproken wordt dan achter je balie.

Met de opkomst en invoering van RFID zullen de mechanische werkzaamheden vervallen en komt er tijd vrij om meer inhoudelijk bezig te zijn met vragen van gebruikers. Dat vraagt een heel andere aanpak en een mentaliteitswijziging bij collega's die soms al jaren 'vastzitten' in een bepaald stramien.

Hoe langer hoe meer wordt het werken met internet belangrijk voor de medewerker. Wij moeten de gids zijn in het doolhof dat het overaanbod op internet is. Wij moeten de filter worden die uit die miljoenen hits de essentiële informatie kan halen die op dat moment voor die klant nodig en belangrijk is.

Wij moeten het laagdrempelig kenniscentrum worden voor muziek en film. Nergens anders kun je gratis of bijna gratis zoveel informatie vinden.

Er moet ook dringend werk gemaakt worden van een Vlaamse expertendatabank waarbij je in twee muisklikken een specialist vindt in een andere bibliotheek die de lener met een vraag van op afstand en binnen een redelijk termijn kan helpen. We weten allemaal wel veel maar samen nog véél meer.